

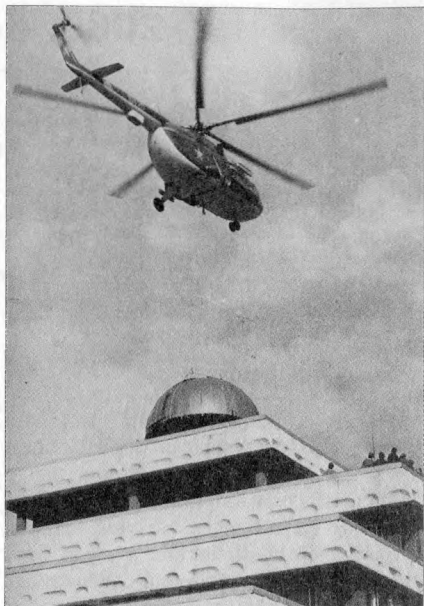
Egy év – egy kép: Kupola és helikopter (1977)

Sorozatunkban már volt szó Székesfehérvárról: januári számunkban „jártunk” 1968-ban és a helyi csillagvizsgálóban, mely akkor átmenetileg a Vidám Park óriáskereke mellett állomásozott. A fehérvári Uránia a hetvenes évek közepén elköltözött, az újonnan épült Velinszky László Ifjúsági és Úttörőház legfelső szintjét foglalhatta el. A 30 cm-es távcsövet a szállításhoz szétszerelték, majd felújították, hogy hamarosan egy komoly kupola alatt kapjon helyet. Az avatási ünnepségre 1977. december 9-én került sor.

Idézzük fel a kupola „kalandjait” Hudoba György visszaemlékezései alapján!

„Az Ifjúsági Házat már 1975 márciusában átadták, a kupola azonban csak két és fél évvel később készült el, helyét addig kátránypapírral bevont faburkolat védte. A 6 méter átmérőjű kupola terveit Molnár Ferenc, a Videoton fiatal gépészmérnöke készítette el, a kivitelezésben helyi nagyüzemek nyújtottak segítséget. A MÁV Járműjavítóban gyártották a kör alakú sínt, melyen a kupola körbe gördül. Az alumínium borítású kupolát a Könnyűféműben készítették el. A félgömböt innen szállította el a képen látható honvédségi MI-8-as helikopter a tóparti csillagvizsgálóba.

A létesítmény ma is látható „koronáját” 1977. szeptember 16-án emelték be erős, 70–100 km-es szélben. A helikopter – biztonsági okokból – a várost megkerülve szállította a kupolát helyére. A viharos erejű szélben méteres kilengéseket végző kupolát nem sikerült pontosan a helyére eresztelni, ennek következtében eldeformálódott (később a görgők felét ki kellett szerelni, hogy egyáltalán forogni lehessen). További érdekesség, hogy a helikopter nem tudta „elengedni” a kupolát. A robbanószegecsek nem működtek, ezért egy katona a gépből félig kilógva vágta el a drótköteleteket. A helikopter távozása után végül a jelenlévő amatőrök emelték be a kupolát a helyére, kézi erővel.

A viszontagságos beemelés következtében a fehérvári kupola bizonyos pontokon még ma is szorul. Az eredetileg tervezett motoros forgatás már az első bekapcsoláskor csődöt mondott, ezért mind a mai napig kézzel forgatják a kupolát, az alkalmanként közreműködő gyerekek legnagyobb örömére.”

A látványos eseményt természetesen nagyszámú közönség követte figyelemmel. Az érdeklődők egyike volt Juhász Imre, aki kiváló fotót készített a kupolát épp leeresztő helikopterről. A felvétel eredetileg a Föld és Ég 1978/1. számában jelent meg.

Az új fehérvári Urániában harminc évvel ezelőtt, 1978. március 13-án tartották az első nyilvános távcsöves bemutatót; abban az évben összesen 67 bemutatót tartottak 1200 érdeklődő számára. A csillagvizsgáló azóta is egyike legsikeresebb hazai bemutatóhelyeinknek.

A székesfehérvári bemutató csillagvizsgáló, az egykori Uránia, 1993-ban vette fel a város szülőtte, Terkán Lajos (1877–1940) csillagász nevét.

Mizser Attila